

կել չէլովեան ասկաներ ասանալ քրահով տուած աներից։
Իզուր կը լինի քաղաքագլխի կազմից դիմում անել հաջիների
և ասկաների արդարութեան զգացմունքին և ազնւութեան։ Այդ
անհասկանալի այրուքն է դրանց համար։ Սակայն, այնուամե-
նայնիւ, քարոզել և, որ գլխաւորն է, մերկացնել և մարակել այդ
գիշատիչներին, պէտք է, և այդ ցանկանում է անել նախի
մայրաքաղաքում նոր հրատարակուող «ԵԱԿՅ» լրագիրը։ Յիրուի,
այժմ կարելի է բազուցիներին շնորհաւորել, որ վերջապէս
նրանք էլ արժանապաւն ունենալ մի շիտակ, անկախ օրգան, որ,
հաւատարիմ մնալով սուսաց լաւագոյն մամուլի առաջագէտ
աննդենցիներին, պաշտպան է կանգնած լոյսին և ժողովրդի
չա՛ներին, խորութիւն չը դնելով ազգութիւնների մէջ, Բնչպէս
ցոյց են տալիս մեր ձեռքն հասած առաջին 25 համարները,
«ԵԱԿՅ»-ն խմբագրում է լուրջ, կենդանի և բազմախոգմանի
կերպով, և նրա մէջ փրապետող ոգին սթափեցնող է և ազ-
նիւ։ Ի սրտէ ցանկանում ենք աջագութիւնը թող աւելանան
խաւարի և անարդարութեան դէմ մարանչող գրչի գինուոր-
ները։

Լ. ՍԱՐԳՍԵԱՆ.

22 նոյեմբ.

ՊԱՇՏՈՆԱԿԱՆ ՀԱՂՈՐԴԱԳՐՈՒԹԻՒՆՆԵՐ

Կովկասեան կառավարչապետ իշխան Գալիցին, Կարսի
սուման քանահինդամեայ յօրելիանի առիթով, իր՝ նորին Կայսե-
րական Մեծութիւն թագաւոր Կայսրին ուղարկած հետազոտին
ստացաւ հետեւեալ պատասխանը. «Յա՛ն ձեռք տրուեմ և մ
ձեզ հաղորդելի Կարսի առման ժամանակ պա-
տերապազմող զօրամասերի պատգամաւորներ-
ին և և կողկասեան պատերապազմեալին մաս-
նակցող պան ձերից ներկայ գտնւողներին իմ
սրտագին շնորհակալութիւնը՝ որ անց ազօթ-
քներին և ինձ տրտալայտած զգացմունքներ-
ին համար, որոնք ինձ անկեղծօրէն որտա-
շարժելցին։ Պարծանքով և և երախտագիտա-
կան զգացմունքով եմ յիշում կողկասեան
քաջարի զինուորներին փառաւոր սխրագոր-
ծութիւնները Կարսի առման ժամանակ և և
նրանց պատկառելի գլխաւոր հրամանատար

Մեծ իշխան Միխայիլ Նիկոլայեւիչին, որոնք այնքան փայլուն է ջերմացրին մեր զօրքի պատերազմական տարեգրութիւններ մէջ: Չեմ կասկածում, որ իմ կողմ կասեան զօրքերը միշտ հաւատարիմ կը մնան իրանց փառաւոր նախորդներ զպատերազմական անմոռաց աւանդութիւններն»:

Իշխան կառավարչապետի ուղարկած հեռագիրը հետեւայն է. «Այսօր լրացաւ 25 տարի այն օրից, երբ թիւրքական ահաւոր կարս բերդը առնուեց շտուրմով, Մեծ-Իշխան Միխայիլ Նիկոլայեւիչի հրամանատարութեամբ, եւ այն ժամանակուանից դարձաւ սուսական անխորտակելի ամբողջիւն: Կարսի բերդապահ զօրքը, Կարսի առումը իրանց արիւնով ներկած զօրամասերի պատգամաւորները եւ փառաւոր արշաւանքների ձերոնազարդ մասնակցողները, այսօր սուսական Կարսի մէջ ջերմ աղօթքներ վերառաքելով իրանց Գերագոյն Պետի թանգապին առողջութեան և բարօրութեան մասին, խնդրում են ինձ արկանել առոտ Ձերդ Կայսերական Մեծութեան նրանց անսահման սիրոյ եւ անձուիրութեան զգացմունքները դէպի իրանց պաշտելի Միապետը: Խորին ուրախութեան զգայմունքով կատարելով Կարսում հաւաքուածների ցանկութիւնը, բաղդ ունեմ իրանց պատերազմական փառաւոր աւանդութիւններին հաւատարիմ կողկասեան զօրքերի կողմից՝ պատրաստակամութիւն յայտնելու, ի փառս իրանց Թագաւորի, կրծքով պաշտպանել մեծ հայրենիքի արժանապատուութիւնն ու պատիւը»:

Լրագրներում տպուած է հետեւեալ կառավարչական հաղորդագրութիւնը.

«Նոյեմբերի 4-ին Բոստովում Դօնի վրայ, Վլադիկաւկազի ճանապարհի արհեստանոցների բանուորները մօտ 3000 հոգի, դադարեցին աշխատանքները՝ պահանջ ներկայացնելով ճանապարհների կառավարչին՝ կրճատելու բանուորական օրը, աւելացնելու բանուորավարձը եւ հեռացնելու վարպետներից մի քանիսին, մի եւ նոյն ժամանակ նրանք յայտնեցին, թէ մինչեւ իրանց պահանջների իրագործումը չեն աշխատի: Երկաթուղային վարչութեան կողմից յայտնուած էր թէ այդ պահանջները կը հաղորդուեն հաղորդակցութեան ճանապարհների մինիստրին: Սկզբում բանուորները իրանց զսպած էին պահում եւ միջոցներ նրանց դէմ չէին առնում: Նոյեմբերի 7-ին գործադուլ աւրած բանուորներին յայտնուեց հաղորդակցութեան ճանապարհների մինիստրի կարգադրութիւնը, որ ներկայցրած պահանջները

թողնուած են տասնց ըննութեան, որովհետեւ բանուորները իրանց կամբով թողին աշխատանքը՝ տասնց դիմելու օրինական միջոցների իրանց իրաւունքները պաշտպանելու համար: Բանուորները հրաւիրուած էին ստանալու հաշիւները և գործ որոշելու ուրիշ տեղերում: Գործազուլի սկզբնառութեան միջոցին նկատուեց, որ բանուորների մէջ մեծերից մեծը էին անցնում ազատգրուած պրօկլամացիաներ, սուսական սօցիալ-դէմօկրատիական բանուորական կուսակցութեան Դեմի կամիտէտի աստրաղութեամբ, որոնց մէջ յիշատակուած էին վերայիշեալ պահանջները և հրաւեր էր կարգացուած գործազուլ անելու: Յետոյ պրօկլամացիաների տարածումը աւելի զօրացաւ և բանուորական շարժումը մօտաւ գործեց եւ տեղական մի քանի գործարաններու նոյեմբերի 8-ին մերթափառեցին 5 հոգի շարժման նախաձեռնողներից և զրգողներից: Նոյեմբերի 9-ին և 10-ին բանուորների ժողովներ շարունակուեցին քաղաքի Տէմբրնիցկի կոչուած մասի յետում գտնուող մօրում: Երկաթուղային վարչութեան կողմից նոյեմբերի 11-ը նշանակուած էր որպէս ժամանակամիջոց, երբ աշխատել ցանկացողները պէտք է մեռնամօտ լինէին աշխատանքի, իսկ չը ցանկացողները պէտք է ստանային հաշիւները: Այդ օրը մերթափառեցին 6 հոգի ագիտատօրներից՝ ժողով խանգարելու նպատակով և նշանակուեց կօզակների մի հարիւրակու: Անուամենայնիւ, նոյեմբերի 11-ին բանուորները սկսեցին հաւաքուել խմբերով, չը կատարելով ոստիկանութեան պահանջը, և չէին սրում: Զիտուր կօզակները մօտ 10 անգամ փորձեցին սրուել գործազուլ անողներին մտարակներով, իսկ հետեակ կօզակները—հրացանի կոթերով: Բանուորները նրանց վրայ թափեցին քարերի կարկուտ, որի ժամանակ մի օֆիցէր և 2 կօզակներ վիրաւորուեցին, որոնց թուով 2 կօզակ ծանր վէրքեր ստացան: Ամբոխը ջարդեց պրիստաւի օգնականի գլուխը: Բանուորները անարգարար ծաղրում էին զօրքերին: Զօրամասի հրամանատարը նախազգուշացրեց, թէ ստիպուած կը լինի հրամայել հրացան արձակել: Երբ բանուորների յանդգնութիւնը, որովք քարեր էին գցում, անցաւ սահմանից, հրաման արձակուեց պատրաստուել հրաձգութեան: Արձակուեց 37 հրացան, ամբոխը փախաւ երկուսը սպանուեցին, 19ը վիրաւորուեցին, որոնցից երկուսը մեռան: Այս գործազուլը ազդեց և այն արհեստանոցների վրայ, որոնք զետեղուած են Տիխօրեցկայեա կայարանի մօտ: Բանուորները նոյեմբերի 15-ին դադարեցին աշխատանքները և հալաքուեցան ժողովի: Ամբոխը, զրգոտած Բօստօվից եկած զինուորներից, յայտնեց Բօստօվում յայտնուածների նման պահանջներ: Նոյեմբերի 16-ին

Կուրանի չրջանի գլխաւորը յայտնեց գործադուլին մասնակցող բանուորներին, թէ նա արգելում է ժողովներ կազմել, բայց և այնպէս մօտ 1000 բանուորներ նոյեմբերի 17-ին հաւաքուեցին ժողովի։ Չը նայելով համոզեցուցիչ խօսքերին և հրամաններին՝ բանուորները չը ցրուեցին, սկսեցին գցել կօղակների վրայ քարեր և 12 հոգու վիրաւորեցին։ Մի օֆիցէրի ձեռքը կտրեցին կացնով։ Զօրամասի հրամանատարը, ամբոխին խելքի բերելու բոլոր միջոցները գործ դնելուց յետոյ, դիմեց նախ սրերի և ապա հրացանաձգութեան։ Ամբոխը ցրուեց, երկու մարդ սպանուեցին, 7 վիրաւորուեցին ծանր, 12-ը թեթեւ կերպով։ Զերբակալուած են 102 բանուորներ։ Բանուորներէ չարժման պատճառների մասին քննութիւն է կատարուում։